

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSÁNAK HIVATALA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE
NAIH nyilvántartási szám: 40689

**Az alapvető jogok biztosa és a jövő nemzedékek érdekeinek
védelmét ellátó biztoshelyettes**

KÖZÖS JELENTÉSE

az AJB-340/2018. számú ügyben

Előadó: dr. Litkey Orsolya

Érintett szervek: Tibolddaróc Község Önkormányzata és jegyzője

2018. június

**Az alapvető jogok biztosának és
a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettesének
Közös jelentése
az AJB-340/2018. számú ügyben**

Előadó: dr. Litkey Orsolya

Az eljárás megindítása

A tibolddaróci panaszos beadványában azt sérelmezte, hogy lakókörnyezetében több ingatlantulajdonos a háztartásukban keletkező szennyvizet elszikkasztja, melynek hatásaként kertjében szennyvíztől nedves a talaj, ami kellemetlen bűzt áraszt és akadályozza ingatlana (kertje) használatában.

Tekintettel arra, hogy a beadványhoz mellékelt iratanyag alapján az ügyben több hatósági döntés is kiadásra került, a probléma azonban továbbra sem oldódott meg, a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, valamint az egészséges környezethez való joggal összefüggő visszásság gyanúja miatt az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.) 20. § (1) bekezdése alapján közös vizsgálatot indítottunk. Ennek során tájékoztatást kértünk a tibolddaróci jegyzőtől (jegyző).

Az érintett alapvető jogok

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független, demokratikus jogállam.” „Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés; T) cikk (3) bekezdés] „Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes. (Alaptörvény 32. cikk (3) bekezdés)
- Az egészséges környezethez való jog: „Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” (Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdés)
- A testi és lelki egészséghez való jog: „(1) Mindenkinnek joga van a testi és lelki egészséghez. (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.” (Alaptörvény XX. cikk)
- A tisztességes eljáráshoz és ügyintézéshez való jog: „Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

- A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (Kvt.)
- A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vgtv.)
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (Étv.)
- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.)
- A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (Jat.)
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény¹ (Ket.)

¹ Hatályon kívül helyezte: 2016. évi CL. törvény 142. §. Hatálytalan: 2018. I. 1-től. Lásd: 2016. évi CL. törvény 143. §.

- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)
- Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.)
- A vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet (Vg. Korm. rendelet)
- Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK)
- Az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet
- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet (Vh. Korm. rendelet)
- Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet
- A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet (Viziközmű Korm. rendelet)
- A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatási tevékenység részletes szabályairól szóló 455/2013. (XI. 29.) Korm. rendelet (Szennyvíz Korm. rendelet)
- Tibolddaróc Község Önkormányzat helyi építési szabályzatáról szóló 2/2011. (III.2.) számú rendelete (HÉSZ)
- Tibolddaróc község Önkormányzata Képviselő-testületének a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatásról szóló 8/2016. (VII. 4.) önkormányzati rendelete (Ör.)

A megállapított tényállás

Tibolddaróc település nem rendelkezik közműves szennyvízelvezető rendszerrel.

A rendelkezésre álló iratok szerint a beadványt tevő kifogásával érintett egyik ingatlanon a lakóház 1984-ben épült, egy ahhoz kapcsolódó kb. 16 m³-es, egyedi zárt szennyvíztárolóval, ami a szomszédos ingatlanon keletkező szennyvizet is befogadja. (1. panaszolt) A másik érintett ingatlanon lévő lakóház 1981-ben épült, kb. 8-9 m³ kapacitású, ugyancsak zárt szennyvíztárolóval (2. panaszolt).

A panaszos elmondása szerint a panaszoltak a háztartásukban keletkező szennyvizet nem a vízzáróan kialakított aknában tárolják, hanem azt elszikkasztják. Kifogása szerint több éve érezhető a magasabban fekvő szomszédos ingatlanok szennyvíztárolójából szivárgó szennyvíz szaga.² A panaszoltaknál csak az általa kezdeményezett eljárások megindulása után járt szippantókocsi, korábban nem. A panaszos meglátása szerint a szennyvízszennyezés okozza házának vizesedését, valamint a kertjükben lévő gyümölcsfák és bokrok pusztulását, továbbá a kert termőtalajának részbeni elszennyeződését is.

A beadványt tevő a leírtak miatt számos alkalommal fordult a jegyzőhöz, azonban az általa folytatott eljárások nem rendezték a problémakört.

A panaszos állítása szerint hasonló panaszok gyakoriak Tibolddaróc területén, elmondása szerint – kiépített szennyvízhálózat hiányában – több helyen megoldatlan a szennyvíz gyűjtése és szállítása, „a jegyző és az önkormányzat pedig nem vizsgálja ki a hasonló panaszokat.”

²A panasszal érintett ingatlanok a beadványt tevő ingatlanához képest a közút túloldalán találhatóak.

A jegyző³ tájékoztatása szerint a panaszos kérelmére 2016. június 17-én indított vízgazdálkodási közigazgatási hatósági jogkörben eljárást. Az eljárással érintett ingatlan tulajdonosait arra hívta fel, hogy mutassák be az ingatlanokon lévő szennyvíz-tárolók építésére és használatbavételére vonatkozó hatósági engedélyeket, azok rendszeres ürítését igazoló számlákat és bizonylatokat.

Emellett a tényállás tisztázása érdekében 2016. július 21-én helyszíni szemlét rendelt el mind a panaszos, mind a panaszolt ingatlanok tekintetében. A szemlék során – kívülről – megtekintette mindkét panaszolt ingatlan udvarán lévő szennyvíztárolót. A szemléken készült jegyzőkönyvek szerint „nem volt észlelhető szennyvíz szennyezésre, kiöntésre, vagy szivárgásra utaló nyom sem a tárolók közvetlen környékén, sem a lakóingatlanon, sem a lakóingatlan előtti közterületen”.

A jegyző a hatósági eljárás során, a panaszolt ingatlanok vonatkozásában felmerülő vízfogyasztás adatainak tisztázása érdekében megkereste a Heves Megyei Vízmű Zrt. Délborsodi Üzemegységét (vízszolgáltató), mely közölte az egyes ingatlanok évenkénti vízfogyasztását.⁴ Eszerint az 1. panaszolt ivóvíz fogyasztási adatai: 2014. évben 69,5 m³ és 44,5 m³, 2015-ben 90 m³ és 47,5 m³ voltak, a 2. panaszolt esetében pedig 2014. évben 72,5 m³, míg 2015. évben 92,5 m³ voltak.

Az eljárás során az érintettek a jegyző hiánypótlási felhívása ellenére sem csatolták a szennyvíztárolók építésére és használatbavételére vonatkozó hatósági engedélyeket, illetve a helyszíni szemle alkalmával sem mutatták be azokat. A jegyző szerint az eljárásban „nem volt megállapítható, hogy a szomszédos ingatlanokon átlukasztott falú szennyvíztároló létesítmény működjön”.

A jegyző ugyanakkor megállapította, hogy a tárolók befogadó képességét meghaladó éves vízfogyasztás mellett a panaszoltak nem tudták hitelt érdemlően igazolni, hogy évente hány alkalommal szállítatják el a szennyvizet. A vízszolgáltató által közölt, az ivóvízfogyasztásra vonatkozó adatok alapján egyedi zárt szennyvíztárolóik – számlával igazolt módon – nem voltak az általuk elfogyasztott ivóvíz mennyiségnek megfelelően szippantva. Ez utóbbi körülményre hivatkozással határozatában a Vg. Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése, valamint a 24. § (4) bekezdése alapján kötelezte a panaszolt ingatlanok tulajdonosait, hogy a lakóingatlanukon lévő egyedi zárt szennyvíztárolójukat - a keletkezett háztartási szennyvizük mennyiségének és a tároló mindenkori telítettségének megfelelően – szippantassák, továbbá a háztartási szennyvíz szippantásáról szóló, az erre jogosult szolgáltató által kiállított számlát mutassák be.⁵

A panaszos fellebbezése⁶ nyomán eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal (Kormányhivatal) végzésével a jegyző határozatát – megalapozottságának hiánya és törvénysértő jellege miatt – megsemmisítette és az ügyben új eljárás lefolytatását rendelte el.⁷

A Kormányhivatal végzésében rögzítette, hogy „a rendelkezésre álló iratok között nem lelhető fel olyan közokirat, vagy okirat, amely egyértelműen igazolta volna az érintett ingatlanok

³Ld. 456-2/2017 számon, 2017. május 23-án kelt tájékoztató levél.

⁴A 2016. július 25. napján kelt HWIV 148-02- 8/2016. szám alatti levelében.

⁵A 2016. augusztus 9-én 145-17/2016. számon kelt határozat.

⁶A panaszos fellebbezésében azt hangsúlyozta, hogy a települési önkormányzat jegyzője nem tett eleget teljes körűen tényállás tisztázási kötelezettségének, ugyanis a legfontosabb kérdést nem tisztázta, vagyis nem vizsgálta a szennyvíztárolók állapotát, vízzáróságát.

⁷BO/05/2604-3/2016. számon, 2016. szeptember 26-án kelt.

tulajdonosainak azon nyilatkozatát, hogy az eljárás tárgyát képező ingatlanokon található szennyvíztároló zárt és szivárgásmentes”.

A Kormányhivatal utalt arra is, hogy a vízszolgáltató által közölt vízfogyasztási adatok alapján egyértelműen rögzíthető, hogy az érintett ingatlanokon található szennyvíztároló befogadó képességét messze meghaladja a vizsgált időszakban az érintettek vízfogyasztása.

A Kormányhivatal álláspontja szerint az elsőfokú hatóság az eljárás során nem tisztázta a beszerzett adatok és ügyféli nyilatkozatok között fennálló ellentmondásokat, illetve jogerős hatósági határozatok csatolására sem került sor, a jegyző által választott bizonyítási eszközök nem voltak alkalmasak arra, hogy azok alapján a hatáskör címzettje – a közműpótló létesítmény működésével összefüggésben – megalapozott érdemi döntést hozzon.

A Kormányhivatal szerint a beszerzett ügyféli nyilatkozatok és a helyszínen készült fényképfelvételek alapján nem volt megállapítható, hogy a panaszos által jelzett körülmény fennáll-e, illetve az esetleges szennyvízzel történő szennyezés összefüggésben áll-e a kérelmező által megjelölt ingatlanokon lévő szennyvíztárolók működésével, állapotával, és ebből kifolyólag szükséges-e a Vg. Korm. rendeletnek a vízgazdálkodással kapcsolatos helyi önkormányzati hatósági hatáskörök megállapításáról szóló fejezetben meghatározott, az ügyre irányadó intézkedések megtétele.

A Kormányhivatal végül arra is utalt, hogy a jegyző által hozott határozat nem a Vg. Korm. rendeletben meghatározott kérdés tárgyában döntött, ezért – figyelemmel arra, hogy az elsőfokú hatóság nem tett eleget tényállás tisztázási kötelezettségének, továbbá az eljárást nem az ügyre irányadó anyagi és eljárási jogszabályokban foglaltaknak megfelelően folytatta le – megsemmisítette a határozatot, és a jegyzőt új eljárásra kötelezte.

A jegyző ezt követően hozott újabb határozatában hatáskörét ismét a Vg. Korm. rendelet – I. § (2) és a 24. § (4) bekezdései – alapján állapította meg.⁸

Az újabb eljárásban a jegyző hivatalból beszerezte mindkét panaszolt lakóépülete vonatkozásában az építési és a használatbavételi engedélyezési eljárás során keletkezett iratokat és határozatokat. Az iratok tartalma alapján a panaszoltak lakóházainak építéséhez kapcsolódóan egyedi zárt szennyvíztároló épült 1984-ben, illetve 1981-ben.

A megismételt eljárás során a jegyző indokolatlannak és szükségtelennek tartotta ellenőrizni, illetve vizsgálni a két érintett ingatlanon lévő szennyvíztároló vízzáróságát, műszaki állapotát, és továbbra sem tartotta megállapíthatónak, hogy átlukasztott falú szennyvíztároló működne az érintett ingatlanokon.

A vízszolgáltató által közölt ivóvízfogyasztásra vonatkozó adatok alapján ugyanakkor arra kötelezte határozatában a panaszoltakat, hogy a szippantásra legalább kéthavonta sort kell keríteniük, illetve a hatóság felhívására, a háztartási szennyvíz szippantásáról (elszállításáról) szóló, az erre jogosult szolgáltató által kiállított számlát be kell mutatniuk. A kötelezés nem teljesítése esetére eljárási bírság kiszabását helyezte kilátásba.

A panaszos újabb fellebbezése nyomán eljáró Kormányhivatal végzése szerint a jegyző ezen döntése is jogszabálysértő, ezért azt megsemmisítette.⁹

A Kormányhivatal szerint a megismételt eljárás során a jegyző ismételen olyan kötelezést tartalmazó elsőfokú döntést hozott, amelyre a hatáskörét megállapító jogszabály nem hatalmazta fel. A másodfokú hatóság szerint az új eljárás során csak azt vizsgálhatta volna az elsőfokú hatóság – figyelemmel a Vg. Korm. rendeletben bekövetkezett változásra, – hogy „az eljárással

⁸ 145-28/2016. számon, 2016. október 21-én kelt.

⁹ 2016. december 19-én, BO/05/2604-5/2016. számon kelt.

érintett ingatlanok tulajdonosai, vagyongazdálkodói, vagy egyéb jogcímen az ingatlant használók az ingatlanokon keletkező közüzemi csatornahálózatba vagy a helyben való, engedélyezett módon történő tisztítás után befogadóba nem vezetett háztartási szennyvizet a kormányrendeletben meghatározott módon gyűjtik-e, továbbá az annak begyűjtésére feljogosított közszolgáltatóknak átadják-e.”

A Kormányhivatal határozatában rögzítésre került, hogy amennyiben az előzőekben idézett jogszabályi rendelkezésnek az ingatlan tulajdonosai nem tesznek eleget, úgy a jegyző a Vgtv. 44/J. § (2) bekezdése alapján a vízügyi hatóságnál közigazgatási hatósági eljárást köteles kezdeményezni, mely hatóság a fenti törvényi tényállás fennállása esetén közszolgáltatási bírságot szab ki. Figyelemmel arra, hogy az elsőfokú hatóság a megismételt eljárást nem az ügyre irányadó anyagi és eljárási jogszabályokban foglaltaknak megfelelően folytatta le, illetve olyan tartalmú kötelezést hozott, melyre nem rendelkezett hatáskörrel, ezért a Ket. alapján a határozatot megsemmisítette.

Megkeresésünkre a jegyző jelezte, hogy a panaszolt ingatlanok tulajdonosaival szemben – a Kormányhivatal felhívása ellenére – nem kezdeményezte a Vgtv. szerinti közszolgáltatási bírság kiszabását. Válasza szerint a panaszolt ingatlanok vonatkozásában a szippantási számlák alapján kerül ellenőrzésre az ingatlanokon keletkező szennyvizek tárolása, illetve ártalmatlanításra történő átadása. A jegyző mellékelte az említett eljárások óta hozzá benyújtott számlák másolatát. Ezek szerint az 1. panaszolt által 2017. január 13-án kelt számla alapján 8 m³ szennyvíz elszállítása történt meg, majd 2017. április 4-én ugyancsak 8 m³ szennyvíz szállítására, a 2. panaszolt nevére 2017. január 25-én kiállított számla szerint 7 m³ szennyvíz elszállítására került sor.

Tekintettel arra, hogy a jegyző több számla benyújtásáról nem adott tájékoztatást, ezért 2018 márciusában – rövid úton – megkerestük a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtését végző közszolgáltatót (szennyvíz közszolgáltató). A szennyvíz közszolgáltató közlése szerint az 1. panaszolt ingatlanról 2017. június 23-án, szeptember 13-án, valamint 2018. február 5-én is 8-8m³ szennyvíz begyűjtését végezte, míg a 2. panaszolt ingatlanról 2017. január 25-e óta nem végzett szennyvíz begyűjtést.

A jegyző által közöltek szerint a település teljes területét tekintve „szűrőpróbaszerűen”, illetve konkrét panaszra ellenőrzik a háztartási szennyvizek összegyűjtésének és ártalmatlanításra átadásának megfelelőségét.

A jegyző végezetül válaszában kitért arra is, hogy álláspontja szerint a szennyvízelvezetés és tisztítás kiépítése fogja véglegesen megoldani az érintett felek között a szennyvíz gyűjtése, tárolása és ártalmatlanítása kérdésében kialakult helyzetet. Arról tájékoztatott, hogy 2020. december 31-ig kerül sor – más községekkel együtt – Tibolddaróc szennyvízelvezetésének és -tisztításának kiépítésére.¹⁰

¹⁰A jegyző által adott tájékoztatás szerint a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1084/2016. (11.29.) Korm. határozat módosításáról hozott 1463/2016. (VIII.24.) Korm. határozat alapján a 2. mellékletben nevesített kiemelt projektek közé, 322. sorszámmal bekerült a Bükkábrány központú agglomeráció szennyvízelvezetése és -tisztítása is.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az Ajbt. 18. § (1) bekezdésének b) pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint helyi önkormányzat tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási pert – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A 28. § (1) bekezdése értelmében az alapvető jogok biztosja az általa lefolytatott vizsgálatról jelentést készít, amely tartalmazza a feltárt tényeket, az ezeken alapuló megállapításokat és következtetéseket.

A törvény 37. §-a szerint ha az alapvető jogok biztosja álláspontja szerint a visszásság valamely jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz felesleges, nem egyértelmű vagy nem megfelelő rendelkezésére, illetve az adott kérdés jogi szabályozásának hiányára vagy hiányosságára vezethető vissza, a visszásság jövőbeni elkerülése érdekében javasolhatja a jogalkotásra vagy a közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadására jogosult szervnél jogszabály vagy közjogi szervezetszabályozó eszköz módosítását, hatályon kívül helyezését vagy kiadását, illetve a jogszabály előkészítőjénél jogszabály előkészítését.

II. Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az alapvető jogok biztosja egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget az Alaptörvényben kapott mandátumának.

Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

Magyarország Alaptörvénye és az Ajbt. hatályba lépésével is követni kívánjuk a fenti gyakorlatot, így míg az Alkotmánybíróság eltérő álláspontokat nem fogalmaz meg, eljárásunk során irányadónak tekintjük a testület eddigi megállapításait. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érveléssel mondta ki azt, hogy az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek

felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján Magyarország független, *demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság már működése első éveiben elvi élel megállapította, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a *jogbiztonság*. A jogbiztonság az állam – és elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.¹¹ Az irányadó alkotmánybírósági tézis szerint a jogállamiság elvéből adódó alapvető követelmény, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben*, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.¹²

2. Az Alaptörvény XXIV. cikke rögzíti, hogy „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.*” A *tisztességes eljárás*hoz és *ügyintézéshez való jog* az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke nyomán új alapjogként jelent meg az Alaptörvényben. Korábban a tisztességes eljárásról való jog az Alkotmányban nem volt ugyan nevesített, azonban az alkotmánybírósági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjogként kristályosodott ki.¹³ Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében a büntető igazságszolgáltatás és a polgári peres eljárás vonatkozásában megállapított alapvető jog a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével való immanens összefüggésében a közigazgatási hatósági eljárásra is kiterjesztve nyert az alkotmánybírósági gyakorlatban értelmezést.

Az Alkotmánybíróság megállapította,¹⁴ hogy a közigazgatási eljárásban a jogbiztonság garantálásához az ügyfelek rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítéséhez kapcsolódó anyagi jogerő nem elegendő, a jogbiztonság más eljárási jogoktól eltérő eljárási garanciák kiépítését igényli. A közigazgatás hatósági tevékenysége a jog által védett közérdek, valamely közösség jogainak, jogos érdekeinek védelme, a közrend, közbiztonság védelme, az egyes ember életének, testi épségének, biztonságának, jogainak védelme érdekében alkotott jogszabályok érvényesítését szolgálja. Abban az esetben, ha a határozat törvénysértő, nemcsak a jogorvoslati kérelem benyújtására jogosult ügyfél jogai szenvedhetnek sérelmet, hanem sérül a jog által védett közérdek is. Az ügyfél számára kedvező, ám törvénysértő határozat a közérdeket, másoknak a közigazgatási jog által védett jogait, törvényes érdekeit sértheti (pl. a környezetvédelmi előírások figyelmen kívül hagyásával megadott építési engedély mindazok jogát, jogos érdekét sérti, akik egészségét a környezetvédelmi előírások védelmezni hivatottak).

Ezért a közigazgatási döntésekkel kapcsolatosan a jogbiztonsághoz hasonlóan alkotmányos követelményként fogalmazódik meg a törvény alá rendeltség, a törvényesség követelménye.

Az Alkotmánybíróság szerint a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, melyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni [6/1998. (III. 11.) AB határozat]. A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során túlmutat az eljárás legalitásán. E jog érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére

¹¹ Lásd: 9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.

¹² Ld. 56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454., 456.

¹³ 14/2004. (V. 7.) AB határozat.

¹⁴ 2/2000. (II. 25.) AB határozat.

irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését. Álláspontunk szerint a jogállamiság és az abból fakadó tisztességes eljárás követelményének nem csak a szabályozási szinten, hanem a jogalkalmazó szervek mindennapi gyakorlatában is folyamatosan érvényesülnie kell. Az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt, a közigazgatási hatóságok eljárásához kapcsolódó tisztességes ügyintézéséhez való jog mellett a tisztességes eljáráshoz való jogot a XXVIII. cikk (1) bekezdése az igazságszolgáltatás tekintetében szintén nevesíti. E két, a különböző típusú eljárásokhoz kapcsolódóan önállóan nevesített jog alapvető tartalma azonban mind a korábbi alkotmánybíróági határozatok alapján, mind pedig az Alaptörvény rendelkezéseinek e „sajátos minőséget” jelölő szövegrészeiben tükröződve is megegyezik.¹⁵ E megegyezésük az eljárási sajátosságokhoz kapcsolódó, eltérő tartalmi vonatkozásait¹⁶ megelőzi, illetve az eljárások típusaihoz igazodó tartalmi sajátosságok és különbségek a tisztességes eljáráshoz és ügyintézéshez való jog eredeti és immanens tartalmi azonosságán alapulnak. Noha a tisztességes eljáráshoz való jog a gyakorlatban elsősorban a közigazgatási hatóságok eljárása során nyer értelmet, az ügyfelekkel, szerződéses partnerekkel kapcsolatos eljárásai során a közszolgáltatást végző szervektől is elvárható.

3. Az Alaptörvény XXI. cikkében deklarált *egészséges környezethez való jog* értelmezését az Alkotmánybíróság az Alaptörvény alapján is elvégezte, és megállapította, hogy „az Alaptörvény szövege az egészséges környezethez való jog tekintetében megegyezik az Alkotmány szövegével, ezért az egészséges környezethez való jog értelmezése során az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban tett megállapítások is irányadónak tekinthetők.” [3068/2013. (III. 14.) AB határozat]

Az Alkotmánybíróság az egészséges környezethez való jogról szóló alkotmánybíróági határozatokat áttekintő 16/2015. (VI. 5.) AB határozatban a 28/1994. (V. 20.) határozatot idézve kiemelte, hogy a „környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is. E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével teljesít az állam, itt törvényi és szervezeti garanciák nyújtásával kell ellátnia.” Az Alkotmánybíróság e határozatában megállapította még, hogy a korábbi alkotmánybíróági határozatok „megszilárdították és pontosították az egészséges környezethez való alkotmányos alapjog tartalmát, az addig elért védelmi szintjét, ugyanakkor hangsúlyozták a gazdaság fejlesztése és a környezeti érdek közötti egyensúly (összhang) fontosságát is.”

A 28/1994. (V. 20.) AB határozat hangsúlyozza azt is, hogy a környezethez való jog az emberi élethez való jog érvényesülésének fizikai feltételeit biztosítja. Mindez a környezethez való jog jogalkotással való védelmének különös, más jogokéhoz képest fokozottan szigorú voltát követeli meg. A környezethez való jog sajátosságaiból következően az állam nem élvez szabadságot abban, hogy a környezet állapotát romlani engedje, vagy a romlás kockázatát megengedje.

¹⁵ Ld. XXIV. (1) „a hatóságok részrehajlás nélkül” „tisztességes módon” „ésszerű határidőn belül”; XXVIII. (1) „független és pártatlan bíróság” „tisztességes és nyilvános tárgyaláson” „ésszerű határidőn belül”, illetve ezen alapvető tartalmi egységre utal a XXVIII. (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog egységessége is.

¹⁶ Pl. hatósági indokolás kötelezettsége, hatóság jogellenes eljárásával okozott kár megtérítésére való jog, nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege, védelemhez való jog.

4. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján *mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez*, továbbá a (2) bekezdés rögzíti, hogy e jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az egészséghez való jog az Alaptörvény rendelkezései alapján is az emberi méltóság sérthetlenségéből vezetendő le, ezért korábbi értelmezését fenntarthatónak nyilvánította. Megállapította továbbá, hogy „Az egészséghez való alanyi jog az egyén testi és lelki integritását védi, s mint ilyen az ember egészségének megőrzésére szolgál.” Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését az egészséghez való jog alanyi oldalának, míg a (2) bekezdését az objektív, intézményvédelmi oldalának tekinti. [3132/2013. (VII. 2.) AB határozat]

Az Alaptörvény az egészséges környezethez, valamint az egészséghez való két alapvető jogon keresztül közvetlen kapcsolatot teremt a környezet állapota és az ember testi, lelki egészsége között. Így az ezen alapvető jogokkal kapcsolatos kérdéseket mindig vizsgálni kell az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról is.

III. Az ügy érdemében

1. A 2015–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program szerint Magyarországon a közüzemi szennyvízcsatorna-bekötéssel rendelkező lakások aránya 74,8%, mely lineárisan növekvő tendenciát mutat. A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény kötelezővé teszi a műszakilag rendelkezésre álló kiépült csatornarendszerre való rákötést. A teljes körűnek tekinthető vezetékes ivóvíz szolgáltatáshoz képest (2012-ben 94,2% volt a vízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya) a közműves szennyvízelvezetés 2012-ben 20,2 százalékpontos elmaradásban volt.¹⁷

A háztartási szennyvíz tisztítás nélküli elszikkasztása Magyarországon nem engedélyezett, a keletkező szennyvizet közcsatornába kell vezetni, vagy házi szennyvíztisztító kisberendezéssel meg kell tisztítani, ezek hiányában pedig *zárt szennyvíztárolóban* való gyűjtéséről és az *elszállításáról kell gondoskodni*.¹⁸ Előljáróban fontos hangsúlyoznunk, hogy mind a rákötéssel nem élő lakosság esetében, mind az ellátatlan területeken *az esetlegesen, a helyi adottságok figyelmen kívül hagyásával elszikkasztott szennyvíz talaj- és talajvízszennyezést okoz*. A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz *nem megfelelő szintű kezelése súlyos* környezeti problémát indukálhat, így például kedvezőtlen hatással lehet a felszín alatti vizek, vízbázisok és a talaj minőségére is.¹⁹

Az esetlegesen a talajba engedett szennyvíz elszennyezi a talajvizet, amely gyakran a számunkra ivóvizet biztosító vízkészletekkel is kapcsolatban áll, s az öntözésre használt kutakban megjelenve élelmiszerbiztonsági kockázatot is jelent. A szennyvízben a természetes anyagokon túl a különféle háztartási vegyszerek maradékai is megtalálhatóak, amelyek – megfelelő kezelés hiányában – mérgezik környezetünket.

¹⁷ Ld. 27/2015. (VI. 17.) OGY határozat.

¹⁸ Zárt szennyvíztároló esetén rendszeresen szükség van a felgyülemlett házi szennyvíz elszállítására (szippantókocsi alkalmazására). Ezen szolgáltatást a kijelölt közszolgáltató végezheti, aki gondoskodik a szippantott szennyvíz hatóságilag kijelölt helyre történő elszállításáról.

¹⁹ Ld. A felszín alatti vizek védelméről szóló 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 10. § (2) bekezdése értelmében: Tilos – a (3) és (4) bekezdésekben foglalt kivételektől eltekintve a) az 1. számú melléklet szerinti szennyező anyagnak, illetve az ilyen anyagot tartalmazó, vagy lebomlásuk esetén ilyen anyag keletkezéséhez vezető anyagnak aa) felszín alatti vízbe történő közvetlen bevezetése, b) a felszín alatti vízbe veszélyes anyagok közvetett bevezetése.

2. A víz alapvető életfeltétel, védelmének célja, hogy minél tovább biztosítva legyen az optimális vízfelhasználás lehetősége, azon belül különösen az egészséges víz (ezzel az élet minősége) az ember és az élővilág számára. Mivel a víz olyan környezeti elem, amely körforgása (lefolyás, párolgás, kicsapódás, stb.) révén dinamikusan illeszkedik a környezeti rendszerbe, védelme szükségszerűen kiterjed a vizeket magukban foglaló és védő földtani rétegekre, terepalakulatokra, és a vízzel való gazdálkodást szolgáló létesítményekre is.²⁰

A Kvt. előírásai szerint a víz védelme kiterjed a felszíni és felszín alatti vizekre, azok készleteire, minőségére (beleértve a hőmérsékleti viszonyait is) és mennyiségére, a felszíni vizek medrére és partjára, a víztartó képződményekre és azok fedőrétegeire, valamint a vízzel kapcsolatosan – jogszabályban vagy hatósági határozatban – kijelölt megkülönböztetett védelem alatt álló (védett) területekre. A környezet igénybevételét és használatát úgy kell megszervezni és végezni, hogy a vizek állapotára vonatkozó környezeti célkitűzések teljesüljenek. A vizek igénybevétele, terhelése, a vizekbe használt- és szennyvizek bevezetése – megfelelő kezelést követően – csak olyan módon történhet, amely a természetes folyamatokat és a vizek mennyiségi, minőségi megújulását nem veszélyezteti.

A Kvt. azt is rögzíti, hogy a környezethasználatot az elővigyázatosság elvének figyelembevételével úgy kell megszervezni és végezni, hogy az lehetőleg a környezeti elemek kíméletével, takarékos használatával, a hulladékkezelés csökkentésével járjon. Továbbá a megelőzés érdekében a környezethasználat során a leghatékonyabb megoldást, meghatározott tevékenységek esetén az elérhető legjobb technikát kell alkalmazni.

A vízgazdálkodás²¹ a helyi önkormányzatok által helyben biztosítandó, kötelezően ellátandó közfeladat²². A vízvédelem legfontosabb hazai jogforrásai a Kvt. és a Vgtv. A környezetvédelmi szempontok figyelembe vételének (integrációjának), illetve a Kvt.-ben rögzített, általános vízvédelmi elvárások érvényesítésének elsősorban a Vgtv. és végrehajtási rendeletei jelentik a keretét, határozzák meg a generális szabályokat.

A Möt. 13. § (1) bekezdése szerint a helyi közügyek²³, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, valamint a vízkárelhárítás.²⁴

A Vgtv. 4. § (2) bekezdése értelmében a települési önkormányzat – a vízgazdálkodási tevékenységek, mint közfeladatok (közszolgáltatások) körében – köteles gondoskodni a településen található szennyvízbekötés nélküli ingatlanok esetében a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésének szervezéséről és ellenőrzéséről.

A Möt. 10. § (1) bekezdése alapján a helyi önkormányzat ellátja a törvényben meghatározott kötelező és az általa önként vállalt feladat- és hatásköröket.

A Vgtv. 44/C. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat vagy azok társulása kötelezően ellátandó közszolgáltatásként a közüzemi csatornahálózatba vagy a vízgazdálkodási

²⁰Szilágyi János Ede, *Vízjog: Aktuális kihívások a vizek jogi szabályozásában*, Miskolci Egyetem, Miskolc, 2012, 15-20.

²¹A Vgtv. értelmező rendelkezése szerint *vízgazdálkodás*: a vizek hasznosítása, hasznosítási lehetőségeinek megőrzése, a vizek kártételei elleni védelem és védekezés (vízkárelhárítás).

²²A Vgtv. alapján *közfeladat*: az államnak, a helyi önkormányzatnak és a társulatnak az e törvényben megjelölt feladatai, továbbá a tulajdonukban, illetve használatukban lévő vizek és vízellátási létesítmények tulajdonlásából vagy használatából eredő feladatai.

²³A Möt. 4. §-a szerint helyi közügyek alapvetően a lakosság közszolgáltatásokkal való ellátásához, valamint a helyi önkormányzás és a lakossággal való együttműködés szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek megteremtéséhez kapcsolódnak.

²⁴A Möt. 20. § (1) bekezdése értelmében a községi önkormányzat köteles ellátni mindazokat a törvényben meghatározott feladatokat, amelyek a helyi lakosság alapvető létfeltételeit, az ehhez szükséges közszolgáltatások közvetlen igénybevételének lehetőségeit biztosítják.

hatósági jogkör gyakorlásáról szóló kormányrendeletben meghatározott módon engedélyezett egyedi szennyvízkezelés után *befogadóba nem vezetett háztartási szennyvíz begyűjtésére közszolgáltatást (közszolgáltatás) szervez és tart fenn.*²⁵

A közszolgáltatással összefüggésben a települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletben állapítja meg a legfontosabb szabályokat. Így többek között helyi norma állapítja meg a közszolgáltatás tartalmát, a közszolgáltató megnevezését, a közszolgáltatás ellátásának rendjét, módját és időtartamát, a közszolgáltató és az ingatlantulajdonos ezzel összefüggő jogait és kötelezettségeit, a közszolgáltatás igénybevételére vonatkozó kötelezettséget, a közszolgáltatás igénybevételének módját és feltételeit, az ingatlantulajdonost terhelő díjfizetési kötelezettséget, az alkalmazható díj legmagasabb mértékét, megfizetésének rendjét.²⁶

A Vgtv. határozza meg tehát a vizekkel és a vízi létesítményekkel összefüggő feladatokat. Ezek közül ki kell emelnünk, hogy az önkormányzatok közszolgáltatást kötelesek biztosítani azon, háztartási szennyvizek összegyűjtésére és megfelelő létesítményben való kezelésére is, amelyek (csatorna hiányában, vagy ha az ingatlantulajdonos nem csatlakozik a csatornára) nem kerülnek a közműbe.²⁷ A közszolgáltatónak folyamatosan biztosítania kell az érintett ingatlanokról a szennyvíz begyűjtését és a kijelölt létesítménybe való, biztonságos eljuttatását; az ingatlanok használóinak pedig kötelezettsége a szennyvíz gyűjtése és a közszolgáltató részére való átadása, illetve a díjfizetés.

Tibolddaróc település nem rendelkezik közműves szennyvízelvezető rendszerrel. *Bár üdvözlendő, hogy 2020-ig várhatóan sor kerül a község szennyvízelvezetésének és tisztításának kiépítésére, de addig is a környezeti elemek komplex védelme megkívánja a nem közművel összegyűjtött szennyvíz esetlegesen nem megfelelő szintű kezeléséhez kapcsolható, illetve kapcsolandó jogkövetkezmények érvényesítését.*

3. Az előzőek szerint a települési önkormányzatoknak a vízgazdálkodás helyben biztosítandó, kötelezően ellátandó közfeladata, a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére közszolgáltatást szerveznek és tartanak fenn, azzal kapcsolatban rendeletet alkotnak. E közfeladathoz kapcsolódóan jelennek meg *a települési önkormányzatok vízgazdálkodási önkormányzati hatósági feladatai* is. E feladatok a törvény alapján a képviselő-testületet illetik.²⁸

A Vgtv. 4. § (1) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat feladata a vízgazdálkodási feladatokkal kapcsolatos *önkormányzati hatósági feladatok ellátása*. A Vgtv. 4. § (3) bekezdése szerint az (1) bekezdésben felsorolt feladatok – a külön jogszabályokban a polgármester, illetve a jegyző hatáskörébe utalt feladatok kivételével – a képviselő-testület, a főváros esetében a fővárosi önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartoznak.

Az Ákr. 9. §-a alapján hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) önkormányzati hatósági ügyben *önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít* fel. Az Ákr. 19. § (2) bekezdése szerint, amennyiben az önkormányzati rendelet eltérően nem

²⁵ A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz átvételére köteles szennyvíztisztító telepet, szennyvízelvezető mű erre kijelölt elemét, a tavas vagy egyéb szennyvíztisztító művet (a továbbiakban együtt: átadási hely) a vízügyi hatóság - az átadás helye szerint illetékes települési önkormányzat jegyzője véleményének kikérésével - jelöli ki.

²⁶ Vgtv. 44/C (2) bekezdése

²⁷ Ez a közszolgáltatás korábban a hulladékgazdálkodás körébe tartozott, újabban azonban átkerült a vízgazdálkodáshoz.

²⁸ A Szennyvíz Korm. rendelet 6. § (4) bekezdése szerint a közszolgáltatási szerződésben a települési önkormányzat kötelességeként kell meghatározni *a)* a közszolgáltatás hatékony és folyamatos ellátásához a közszolgáltató számára szükséges információk szolgáltatását, a Vgtv. 44/C. § (2) bekezdés *g)* pontjában foglaltak betartásával; *b)* a településen működtetett különböző közszolgáltatások összehangolásának elősegítését és *c)* a közszolgáltató kizárólagos közszolgáltatási jogának biztosítását a 3. § (3) bekezdés *a)*, *b)* és *f)* pontjaiban foglaltakra figyelemmel.

rendelkezik, *önkormányzati hatósági ügyben első fokon a képviselő-testület jár el*. A képviselő-testület ezt a hatáskörét a polgármesterre, a bizottságra, a társulására vagy a jegyzőre ruházhatja át.

A Vgtv. 4. § (2) bekezdés d) pontja szerinti háztartási szennyvíz begyűjtés ellenőrzésének legfontosabb követelménye, hogy elő kell segítenie a vonatkozó jogszabály hatékony végrehajtását. Vagyis a közigazgatási hatósági beavatkozásnak, a felelősség megállapításának előfeltétele a megfelelő ellenőrzés, melynek révén az önkormányzati hatóság információkat gyűjt egy tevékenységről.

A Vgtv. 44/C § (2) bekezdése határozza meg mindazon, a felek jogait és kötelezettségeit meghatározó szabályozási tárgyköröket, melyeket a települési önkormányzat származékos jogalkotói jogkörében eljárva köteles önkormányzati rendeletben szabályozni. A Vgtv. szerint kizárólag az önkormányzat képviselő-testülete jogosult és köteles helyi rendeletben meghatározni a közszolgáltatás ellátásának és igénybevételének szabályait, tartalmát, az esetlegesen kapcsolódó feltételrendszert és eljárási szabályokat, a közszolgáltató és az ingatlanhasználó ezekkel összefüggő jogait és kötelezettségeit, elmulasztásuk jogkövetkezményeit kellő részletességgel és pontossággal.²⁹ A Jat. 5. § (4) bekezdése egyértelművé teszi, hogy a jogszabályi felhatalmazás jogosultja a jogszabályt *köteles megalkotni*, feltéve, hogy a felhatalmazást adó jogszabályból kifejezetten más nem következik.

Kiemeljük, hogy mivel közhatalom-gyakorlásról és annak megalapozásáról van szó, a helyi önkormányzati hatósági feladatok ellátása, illetve a helyi önkormányzati jogi norma szabályainak a hatósági ellenőrzése szükségszerűvé teszi a megfelelő jogi keretek, az alkalmazható jogi eszközök rögzítését. Alapvető jogállami elvárás, hogy mindezen eljárások esetében minél pontosabb meghatározzák azt, hogy mely esetekben, milyen alanyi körre, milyen jogi és technikai eszközök alkalmazásával, milyen széles körű jogosítványi körrel rendelkezik a hatóság.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatával összhangban a Jat. 2. § (1) bekezdése szerint a jogszabálynak *a címzettek számára egyértelműen értelmezhető szabályozási tartalommal kell rendelkeznie*. A rendelet az eszköze a települési önkormányzatoknak, hogy a Vgtv. végrehajtásán keresztül *egyértelműen megállapítsák az ingatlanhasználókkal szembeni feltételek részletszabályait* (pl. szállítási gyakoriság a vízfogyasztási adatok tükrében), a szabályozandó kötelezettségek ellenőrzésének módját, a tényállás tisztázásnak a szabályait.

Az Ör. 1. § (2) bekezdése szerint a *közszolgáltatás tartalma*: háztartási szennyvíz szippantása, szállítása (begyűjtése), ártalmatlanítása. A közszolgáltatás igénybevételére kötelezettek a Szennyvíz Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése szerinti *ingatlantulajdonosok³⁰ évente legalább egyszer³¹*. A rendelet

²⁹ A Vgtv. 44/C § (2) bekezdése szerint a települési önkormányzat képviselő-testülete önkormányzati rendeletben állapítja meg:

a) a közszolgáltatás tartalmát, a közszolgáltatással ellátott terület határait;

b) a közszolgáltató megnevezését, valamint annak a működési területnek a határait, amelyen belül a közszolgáltató a közszolgáltatást rendszeresen ellátni köteles és az ártalmatlanítás céljából történő átadási helyet;

c) a közszolgáltatás ellátásának rendjét, módját és időtartamát, a közszolgáltató és az ingatlantulajdonos ezzel összefüggő jogait és kötelezettségeit, valamint a közszolgáltatásra vonatkozó szerződés egyes tartalmi elemeit;

d) a közszolgáltatás igénybevételére vonatkozó kötelezettséget, a közszolgáltatás igénybevételének módját és feltételeit;

e) az ingatlantulajdonost terhelő díjfizetési kötelezettséget, az alkalmazható díj legmagasabb mértékét, megfizetésének rendjét, az esetleges kedvezmények és a szolgáltatás ingyenességének eseteit;

f) az üdülőingatlanokra, az időlegesen használt és a nem használt ingatlanokra vonatkozó sajátos szabályokat;

g) a közszolgáltatással összefüggő személyes adatok (a természetes személyazonosító adatok, valamint a lakcím) kezelésére vonatkozó rendelkezéseket.

³⁰ Ld. Szennyvíz Korm. rendelet 1 § (2) bekezdés

³¹ Ör. 1.§ (6) bekezdés

szerint a kötelezettek az ingatlanon keletkezett szennyvizet kötelesek zárt tárolóban összegyűjteni és annak szippantását, szállítását (begyűjtését), ártalmatlanítását a Szolgáltatóval elvégeztetni.³²

A jegyző által közöltek szerint a település teljes területét tekintve „szűrőpróbaszerűen”, illetve konkrét panaszra ellenőrzik a háztartási szennyvizek összegyűjtésének és ártalmatlanításra átadásának megfelelőségét.

Az előzők szerint az Ör. nem tartalmaz kellő részletességű rendelkezéseket sem a közszolgáltatás ellenőrzésére, sem az önkormányzati hatósági feladatok ellátására vonatkozóan. Mindezek alapján megállapítjuk, hogy a Vgtv. által megjelölt, a nem közművel összegyűjtött szennyvíz közszolgáltatásra vonatkozó önkormányzati hatósági feladatok, valamint az ezzel összefüggő ellenőrzési jogkörök pontos rögzítése, lehatárolása – a törvényi felhatalmazások ellenére – nem történt meg az Ör. szabályaiban, a mulasztás miatt fennálló jogi helyzet a jogállamiság elvét, valamint a jogbiztonság követelményét sérti.

Fel kell hívnunk a figyelmet arra, hogy a helyi önkormányzat ellenőrzési eljárását egyértelműen és világosan meghatározó jogi keretek hiánya egyben alkalmas lehet arra, hogy az önkormányzati hatósági ellenőrzéssel érintett személyek tisztességes hatósági eljáráshoz való jogával összefüggő visszásságot okozzon, mivel a jogsérelem közvetlen veszélyét idézi elő.

Meglátásunk szerint az Ör. további pontosítása szükséges a jogállami jogalkalmazás érdekében, hogy a helyi önkormányzati jogi norma előírásai érvényesülésének kivizsgálása és kikényszerítése önkormányzati hatósági jogkörben körülhatárolt módon megtörténhessen, fontos, hogy a helyi norma által meghatározottan mód legyen a közszolgáltatás jogszerű használatára kötelezésére, illetve a közszolgáltatás igénybevételének elrendelésére.

Jelezni kell azt is, hogy a Vh. Korm. rendelet 20. § (1) bekezdése szerint – a Kvt rendelkezéseinek megfelelően – az önkormányzat a települési környezetvédelmi program részeként dolgozza ki a települési szennyvízkezelési programot, melyet a konkrét esetben az önkormányzat elmulasztott megalkotni, mint ahogy a képviselő-testület környezetvédelmi programot sem alkotott jelen ideig.³³

³² Ör.1. § (9) bekezdés

³³ A Vh. Korm. rendelet 20. § (2) bekezdése szerint A települési szennyvízkezelési programot a következő tartalommal kell elkészíteni:

a) helyzetértékelés:

aa) a felszíni és a felszín alatti vizek, valamint a földtani közeg állapota a jogszabály szerinti határértékek figyelembevételével,

ab) az egyes településrészekben alkalmazott szennyvízelvezetési, -tisztítási és egyéb szennyvíztisztítási közép-távú igények, megoldások, továbbá azok környezeti, természeti és társadalmi hatásai,

ac) a felszín alatti vizek szempontjából fokozottan érzékeny területek vagy a magas talajvízállású területnek minősülő településrészek, azok lehatárolása,

ad) a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló miniszteri rendelet szerinti fokozottan érzékeny területen lévő településen, vagy a magas talajvízállású területen lévő településen a települési szennyvízkezelési programmal érintett tervezési területnek az érzékenységi kategóriába történő besorolása;

b) célkitűzések:

ba) a települési szennyvízkezelési programot úgy kell készíteni, hogy az összhangban legyen a regionális vízgazdálkodási, valamint a környezetvédelmi és vízvédelmi követelményekkel, a településrendezési eszközökkel,

bb) az egyes településrészek szennyvízelvezetési és -tisztítási megoldására vonatkozóan, megkülönböztetve a szennyvízelvezető művel ellátott és a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programmal összefüggő szennyvízelvezetési agglomerációk lehatárolásáról szóló kormányrendeletnek megfelelő lehatárolás alapján ellátni tervezett településrészeket [a települési szennyvízelvezetési agglomeráció(ka)t], valamint az egyedi szennyvíztisztításra lehatárolt területeket, megadva az alkalmazni kívánt vizilétesítmények, építmények fajtáit, megjelölve azokat a településrészeket is, ahol egyedi szennyvíztisztítás nem alkalmazható,

bc) a szennyvízelvezető művel összegyűjtött szennyvizek tisztítótelepének, a tisztított szennyvizek befogadójának fő környezetvédelmi jellemzőire, valamint a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló kormányrendeletben és a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól szóló miniszteri rendeletben meghatározott kibocsátási határértékekre, valamint azok teljesítésének feltételeire vonatkozóan,

bd) a települési szennyvízelvezetési agglomerációhoz nem tartozó területek szennyvizeinek ártalmatlanítására vonatkozóan, jogszabályban meghatározott követelményeknek való megfelelés tekintetében,

be) az egyedi szennyvíztisztító létesítményekre vagy az egyéb tervezett szennyvíz-ártalmatlanítási megoldásokra vonatkozó helyi környezetvédelmi, természetvédelmi követelményekre, valamint a fő műszaki adatokra és szabályokra vonatkozóan;

4. A környezetjog „szennyező fizet” elvét az Egyesült Nemzetek Szövetsége 1992-es Környezet és Fejlődés Konferenciáján elfogadott Rió-i Nyilatkozat 16. elve határozza meg: „A nemzeti hatóságoknak törekedniük kell a környezeti költségek nemzetközi megosztásának és a gazdasági eszközök felhasználásának elősegítésére, számításba véve azt a megközelítést, hogy elvben a szennyezőnek kell viselnie a szennyezés költségét, tekintettel a közérdekekre, és anélkül, hogy a nemzetközi kereskedelmi és befektetési folyamatokat eltorzítanák.”

A Kvt. 9. §-a ezt az elvet rögzíti, amikor úgy rendelkezik, hogy a környezethasználó az e törvényben meghatározott és az e törvényben és más jogszabályokban szabályozott módon felelősséggel tartozik tevékenységének a környezetre gyakorolt hatásaiért.

A rendelkezésre álló adatok szerint a panaszos többször megismételt beadványában a jegyzőnek a lakókörnyezetében lévő ingatlanok nem megfelelő szennyvízkezeléséről számolt be. A Vgtv. 44/B §-a szerint az ingatlan tulajdonosa, vagyonkezelője vagy egyéb jogcímen használója (ingatlantulajdonos) köteles az ingatlanán keletkező, közüzemi csatornahálózatba vagy a helyben való, engedélyezett módon történő tisztítás után befogadóba nem vezetett háztartási szennyvizet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló kormányrendeletben meghatározott módon gyűjteni, továbbá az annak begyűjtésére feljogosított közszolgáltatónak átadni.

A Vgtv. 44/J § (1) bekezdése szerint, ha az ingatlantulajdonos vagy a közszolgáltató a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvízzel kapcsolatos tevékenységét jogszabálytól vagy a bejelentésben foglaltaktól eltérő módon végzi, közszolgáltatási bírságot köteles fizetni.³⁴ Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint a közszolgáltatási bírságot a vízügyi hatóság szabja ki a jegyző kezdeményezése alapján.

4.1. A leírtakra tekintettel megvizsgáltuk, hogy a jegyző hatáskörében milyen eljárás(ok) lefolytatására került, illetve kerülhetett volna sor a szennyvíz panaszolt ártalommentes kezelésével, elhelyezésével kapcsolatban.

4.1.1. Az Ákr. hasonlóan a Ket. korábbi szabályaihoz kimondja, hogy a hatóság – a kizárólag kérelemre indítható eljárások kivételével – hivatalból eljárást indíthat, a kérelemre indult eljárást jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén folytathatja. Hivatalból állapítja meg a tényállást, határozza meg a bizonyítás módját és terjedelmét, valamint e törvény keretei között felülvizsgálhatja a saját és a felügyelete alá tartozó hatóság döntését és eljárását. A törvény tartalmazza azt is, hogy ha a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, a hatóság bizonyítási eljárást folytat le. Eljárásában minden olyan bizonyítékot felhasználhat, amely

c) a célkitűzések eléréséhez alkalmazható megoldási változatok vizsgálata, értékelése, valamint a választott megoldás indokolása, a várható környezetvédelmi, természetvédelmi, társadalmi és gazdasági hatásokkal együtt;

d) a célkitűzések megvalósítását szolgáló feladatok;

e) programszerű telepítés esetén a feladatok ütemezését és a feladatok megvalósítását szolgáló finanszírozási stratégia.

(4) A települési szennyvízkezelési program környezeti értékelésének elkészítése során figyelemmel kell lenni

a) a földtani közegen, földtani közegben történő elhelyezés esetében a talajvíz terep alatti szintjének, minőségének, illetve a változások tendenciájának vizsgálatára,

b) a szikkasztási próbák eredményeire,

c) az egyedi szennyvízelhelyezés módjának alkalmazhatósági vizsgálatára, ha a település közigazgatási területén a felszín alatti vizek minősége szempontjából fokozottan érzékeny vagy magas talajvízállású terület fordul elő,

d) a célkitűzések teljesülésének ellenőrzési rendszerére, a felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi állapotváltozásainak nyomon követésére alkalmas települési monitoring hálózat meghatározására, és

e) a felszíni vizek minőségének várható alakulására.

(5) A vízügyi hatóság a vízjogi engedélyezési eljárás során egy adott lehatárolt terület tekintetében a magas talajvízállású területi minősítéstől eltérhet, ha azt az abban érdekelt által végzett, vagy végeztetett részletes vizsgálat alátámasztja.

³⁴ A Vgtv. szerint nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz: olyan háztartási szennyvíz, amelyet a keletkezés helyéről vagy átmeneti tárolóból - közcsatornára való bekötés vagy a helyben történő tisztítás és befogadóba vezetés lehetőségének hiányában - gépjárművel szállítanak el ártalommentesítés céljából.

a tényállás tisztázására alkalmas. A hatóság szabadon választja meg a bizonyítás módját, és a rendelkezésre álló bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint értékeli.³⁵

4.1.2. *A szennyvízgyűjtés meghatározott módjait* a Vgtv. alapján a Vh. Korm. rendelet, valamint az OTÉK határozzák meg, kógens jelleggel. A Vh. Korm. rendelet 2. § 9. pontja szerint *egyedi zárt szennyvíztároló* olyan egy vagy több, zártan és vízzáróan kialakított tartályból, illetve medencéből álló közműpótló műtárgy, amely a szennyvizek időszakos ártalommentes gyűjtésére és tárolására szolgál.³⁶

Az OTÉK 47. § (2) bekezdése szerint közcsatorna hiányában kommunális szennyvíz külön jogszabályban foglaltak szerint elszikkasztható. A (3) bekezdés értelmében amennyiben nincs közműves szennyvízelvezetés és a (2) bekezdés szerinti elszikkasztás sem lehetséges, úgy abban az esetben hatóságilag engedélyezett, korszerű és szakszerű közműpótló berendezést kell alkalmazni a szennyvíz ártalmatlanítására. A (4) bekezdés pedig rögzíti, hogy *zárt szennyvíztárolás (szivárgásmentes kialakítással, rendszeres üritéssel, ellenőrzött elszállítással) csak végső megoldásként alkalmazható.*

A hatályos önkormányzati előírások – a HÉSZ 23. § (8) bekezdése – szerint a talaj a talajvíz és a rétegvizek védelme érdekében a *szennyvizek szikkasztása még átmenetileg sem engedélyezhető.*

A konkrét esetben a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz *meghatározott módon történő gyűjtésének* a jogszabályok szerint *csak a zárt tároló felelhet meg.*

A rendelkezésünkre álló iratok szerint az érintett ingatlanokon zárt szennyvíztárolók épültek 1981-ben, illetve 1984-ben. Az ekkor kiadott építési engedélyezési tervek kötelező része volt a csatorna pótló műtárgy terveinek az elkészítése is, illetve az a használatbavételi engedélyezési eljárásban is vizsgálendő és ellenőrizendő volt az építési hatóság részéről. (Ezek az engedélyek az eltelt időre tekintettel nem képezik vizsgálatunk tárgyát.)

A Ptk. 5:22. §-a szerint a tulajdonos jogosult a dolgot használni és a dolog hasznait szedni; viseli a dologgal járó terheket és a dologban beállott azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit sem lehet kötelezni. Hangsúlyoznunk kell, hogy az építmények³⁷ tulajdonosai jókarbantartási kötelezettségük teljesítése keretében kötelesek az építmények jó műszaki állapotához szükséges munkálatokat elvégeztetni, rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságukat folyamatosan biztosítani. Vagyis e tárolókat az építési engedélyek kiadása óta úgy kell üzemeltetni, hogy azok a rendeletetésüknek megfeleljenek. A tárolók jókarbantartása (megfelelősége) építésügyi hatósági eljárás keretében ellenőrizhető és szükség esetén ellenőrizendő, mert a hatóságnak építésügyi

³⁵ Ld. Ákr. 3. és 62. §-ai.

³⁶ A Vh. Korm. rendeletben rögzített értelmező rendelkezések szerint - 2. § 7. pont - *egyedi szennyvízkezelés* olyan egyedi szennyvízkezelő létesítmények alkalmazása, amelyek legalább 1, legfeljebb 50 lakosegyenérték szennyvízterhelésnek megfelelő települési szennyvíz tisztítását, végső elhelyezését, illetve átmeneti gyűjtését, tárolását szolgálják.

³⁷ Az Étv. szerint *Építmény*: építési tevékenységgel létrehozott, illetve késztermékként az építési helyszínre szállított, - rendeltetésére, szerkezeti megoldására, anyagára, készülségi fokára és kiterjedésére tekintet nélkül - minden olyan helyhez kötött műszaki alkotás, amely a terepszint, a víz vagy az azok alatti talaj, illetve azok feletti légtér megváltoztatásával, beépítésével jön létre (az építmény az épület és műtárgy gyűjtőfogalma).

hatáskörben van lehetősége ellenőriznie a zártságát – és szükség esetén kötelezést kiadnia.³⁸ A jegyző a megküldött iratok szerint hatósági eljárás kezdeményezését nem látta szükségesnek.³⁹

4.1.3. A Vgtv. 44/B §-a szerint az ingatlantulajdonos a szennyvizet az annak *begyűjtésére feljogosított közszolgáltatónak köteles átadni*. A közműpótló műtárgyat a keletkező háztartási szennyvíz mennyiségének és a műtárgy telítettségének megfelelően szippantani kell az arra jogosult közszolgáltatóval. A közszolgáltatás jogszerű igénybevételének (a kijelölt közszolgáltatónak kerül-e átadásra az összegyűjtött szennyvíz) ellenőrzését a települési önkormányzatok jegyzőinek kell elvégezniük.

A jegyző – a tényállási részben ismertetett eljárásai során – a vízszolgáltató által közölt vízfogyasztási adatok alapján *tényként állapította meg*, hogy az érintett ingatlanokon található szennyvíztárolók befogadó képességét jelentősen meghaladja az ingatlanhasználók éves vízfogyasztása, ugyanakkor a helyszíni szemlék jegyzőkönyvei szerint az érintettek nem tudták maradéktalanul bemutatni a háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó számláikat, az érintett ingatlanokon a szennyvízszippantás az ingatlanok vízfogyasztásával nem volt adekvát.

A Szennyvíz Korm. rendelet 1. § (2) bekezdése szerint az ingatlanon történő vízfelhasználás esetén az ingatlantulajdonos (tulajdonosa, vagy kezelője, vagy egyéb jogcímen használója) évente legalább egy alkalommal köteles a közszolgáltatás igénybe vételére, kivéve, ha jogszabály eltérően rendelkezik. A 13. § (1) bekezdés szerint a közszolgáltatás keretében a közszolgáltatónak a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvizet az ingatlantulajdonostól, a begyűjtés helyéről, az ingatlantulajdonos előzetes bejelentése alapján, az ideiglenes tárolásra szolgáló *létesítmény kapacitásától függően kell elszállítania*.

A Szennyvíz Korm. rendelet 16. § (1) bekezdése azt is kimondja, hogy az ingatlanon keletkező nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyiségének kiszámításánál a szennyvízmennyiség meghatározásához, illetve az egységnyi díjtétel megállapításához az ingatlanról elszállított szennyvízmennyiséget, hiteles vízmérővel rendelkező ingatlanon a vízmérő alapján mért vízfogyasztást, vagy hiteles vízmérővel nem rendelkező egyedi kutas vízellátás esetén a településnek, illetve településrésznek a fajlagos fogyasztási adatok és a létszám figyelembevételével számított vízmennyiséget kell alapul venni.⁴⁰

³⁸ Az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet (Épkiv.) 2. § d) pontja szerint *jókarbantartó tevékenység*: a meglévő építmény, építményrész kármegelőzésére, kárelhárítására, karbantartására, helyreállítására, felújítására, javítására, rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmassá tételére, illetve ennek és üzembiztonságának megtartására irányuló építési-szerelési munka. A 34. § (5) bekezdése szerint az építmény tulajdonosa jókarbantartási kötelezettsége teljesítésének keretében köteles az építmény *a)* jó műszaki állapotához szükséges munkálatokat elvégeztetni, és *b)* rendeltetésszerű és biztonságos használhatóságát folyamatosan biztosítani. A 34. § (6) bekezdés szerint az építmény tulajdonosa köteles az építmény állapotát szükség szerint - arra külön jogszabály szerint jogosultsággal rendelkező szakértővel - felülvizsgáltatni a higiénia, egészség- és környezetvédelem, követelményeire vonatkozóan a külön jogszabályban foglaltak szerint.

³⁹ Az Étv. 47. § (2) bekezdése szerint az építésügyi hatóságnak külön kormányrendeletben foglaltak szerint el kell rendelnie: *b)* az építmény, építményrész állékonyságát, az életet, egészséget, a közbiztonságot veszélyeztető állapot és használat megszüntetését, *c)* az építmény, építményrész hibáinak, hiányosságainak megszüntetését, *ca)* ha azt rendeltetésszerű és biztonságos használatra nem alkalmas módon építették meg, vagy ezáltal idegen ingatlanban az állékonyságot, az életet és egészséget, a közbiztonságot veszélyeztető állapot keletkezett, *g)* az építmény jókarbantartására vonatkozó kötelezettség teljesítését vagy az építmény felülvizsgálatát, szükség szerinti átalakítását, felújítását, helyreállítását vagy lebontását, ha annak állapota az állékonyságot, az életet és egészséget, a közbiztonságot veszélyezteti. Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 55/A. § (1) bekezdése értelmében az építésügyi hatóság ellenőrzi a meglévő építmények körében *a)* a jogszabályban előírt jókarbantartási kötelezettség teljesítését, az Épkiv. 34. § (5) bekezdése szerinti kötelezettség teljesítését, (2) Az építésügyi hatóság az (1) bekezdés szerinti ellenőrzésén tapasztaltak alapján elrendeli *a)* az építmény jókarbantartására vonatkozó kötelezettség teljesítését, az építmény felülvizsgálatát, szükség szerinti átalakítását, felújítását, helyreállítását vagy lebontását, ha annak állapota az állékonyságot, az életet és egészséget, a közbiztonságot veszélyezteti.

⁴⁰ Szennyvíz Korm. rendelet 16. § (4) szerint Az (1) bekezdés szerinti esetben a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyiségének meghatározásánál nem vehető figyelembe:

a) az a szennyvízmennyiség, amely a vízügyi hatóság engedélye alapján önálló szennyvízelhelyező műben vagy befogadóban nyert

Az Ör. 1. § (6) bekezdése szerint az ingatlantulajdonosok évente legalább egy alkalommal a közszolgáltatás igénybevételére kötelezettek.

A jegyző eljárása során a Vgtv. 44/B §-ában megkívánt feltételek⁴¹ körében *nem vizsgálta – és más hatóság előtt sem kezdeményezett erre nézve eljárást – a sérelmezett szennyvíztárolók állapotát (vízzáróságát), illetve döntéseit több mint harminc éves építésügyi határozatok alapján hozta meg*, holott azok meghozatala óta eltelt idő alatt az épületek használati viszonyaiban történhettek változások, illetve a szennyvíztárolókban is beállhattak olyan műszaki változások, amely miatt a tárolók mára már nem vízzáróak.⁴² A jegyző eljárásai során indokolatlannak és szükségtelennek tartotta a két érintett ingatlanon lévő szennyvíztároló vízzáróságának vizsgálatát. (Ugyancsak nem került tisztázásra – és erre az ombudsmani eszközök sem alkalmasak –, hogy talajvíz, vagy szennyvíz okozza a panaszos házának vizesedését.)

Hangsúlyozzuk, hogy a jegyző akkor járt volna el helyesen, ha az aknák vízzárósága kapcsán felmerült kétségek megjelenésekor – különös tekintettel a fogyasztott ivóvíz és a tároló kapacitás közötti ellentmondásra –, intézkedett volna azok műszaki állapotának megvizsgálására, konkrétan kezdeményezte volna a járási hivatal – fent hivatkozott – építésügyi hatósági eljárását. A szabad bizonyítás, és az ügy előzményei alapján úgy véljük, hogy a helyszíni szemlék során készült jegyzőkönyvek elegendőek ahhoz, hogy a jegyző építésügyi eljárás kezdeményezésén keresztül is előmozdítsa annak vizsgálatát, hogy a tárolók jelenleg zárt rendszerűek-e vagy sem.

Ki kell emelnünk, hogy a megküldött iratok között nem lelelhető fel olyan (köz)okirat, amely egyértelműen azt igazolná, hogy a panasz tárgyát képező ingatlanokon található zárt szennyvíztárolók jelenleg is zártak, illetve azok szivárgásmentesen működnének. Mindezt ki kell emelni annak ismeretében, hogy ezekben az évtizedekben a folyamatban lévő környezethasználatokra is felülvizsgálati kötelezettséget írtak elő a jogszabályok, elismerve azok működésében megjelenő változások irányát, módját ellenőrzésének szükségességét.

A korábban ismertetett előírások fogalmi meghatározásai, valamint a rendelkezésre álló adatok alapján ombudsmani eszközökkel nem állapítható meg, hogy az aknák jelenleg alkalmasak-e a zárt tárolásra, vagy sem, mint ahogy az sem, hogy az esetleges jogszabálysértő helyzet mikor alakult ki.

Meglátásunk szerint az aknák vízzáróságának hiányát (vízzárósági próba jegyzőkönyv hiányában is) *veti fel* azok mérete és a vízszolgáltató által megadott adatok összevetése. Amennyiben egy használatban lévő szennyvízvezeték nem vízzáróan kialakított ún. egyedi zárt szennyvíztároló, abban az esetben nem alkalmas a nem közművel összegyűjtött szennyvizek tárolására és amennyiben nem megfelelően történik a szennyvizek gyűjtése, az befolyásolni tudja a vizek állapotát. A Vgt. szabályozása szerint a kommunális szennyvizek gyűjtése és tárolása *kizárólag akkor lehet jogszerű, ha az a vizsgáldálkodási, közegészségügyi, környezetvédelmi vagy egyéb*

elhelyezést; továbbá

b) az a szennyvízmennyiség, amelynek a közműves szennyvízelvezetést szolgáló vízelétesítménybe vezetését a vízügyi hatóság nem engedélyezte vagy megtiltotta, és elhelyezését az ingatlantulajdonos számlával igazolta;

c) az a vízmennyiség, amely az ivóvízvezeték meghibásodása következtében a környezetben elszivárgott;

d) a locsolási célú felhasználásra figyelembe vett ivóvízmennyiség, amely nem lehet több, mint az állami tulajdonú víziközmű igénybevételével összefüggő locsolási kedvezményről szóló miniszeri rendeletben, illetve a települési önkormányzat rendeletében meghatározott locsolási időszakhoz tartozó vízhasználat 10%-a;

e) a házi ivóvízvezeték-hálózatra a víziközmű-szolgáltató és a fogyasztó ingatlantulajdonos írásbeli megállapodása, illetve a víziközmű-szolgáltató hozzájárulása szerint telepített mellékvízmérőn mért elkülönített locsolási célra fordított vízhasználat, ha a d) pont szerinti kedvezmény igénybevételére nem kerül sor.

⁴¹ Zárt tároló megléte

⁴² A fent hivatkozott jogszabály alapján a járási hivatalnak kell jeleznie a jegyzőnek, ha felmerül a gyanú, hogy a tulajdonos a jókarbantartási kötelezettségének nem tesz eleget.

(szomszédos ingatlan tulajdonosi) *érdeket nem sért*. Amennyiben bármelyik akna jelenleg nem vízzáróan kialakított, a szennyvíz gyűjtése és tárolása környezetvédelmi, vízgazdálkodási érdeket sért, és – amennyiben a helyi viszonyok szikkasztásra nem alkalmasak – szennyezi a felszín alatti vizeket, valamint a talajvizet.

A panaszolt ingatlanokon keletkező *szennyvizeknek „valahova távozniuk kell”*. A jegyző a helyszíni szemlék során azt állapította meg, hogy a szennyvíz nem jelenik meg az ingatlanokon. Amennyiben a tárolók jelenleg is zártak (szivárgásmentesek), ez vagy akkor lehetséges, ha a szennyvíz a tárolókból elfolyik (mert megfelelően működő zárt rendszer esetén a lakó ingatlanokon belül kellene megjelenie túlfolyás formájában⁴³), vagy akkor, ha nem a begyűjtésre feljogosított közszolgáltatónak adják át a szennyvizet az ingatlantulajdonosok.

A jegyző által folytatott eljárások arra sem terjedtek ki, hogy az aknák a felszín alatti vizeket veszélyeztetik-e, annak ellenére, hogy a talajvízre vonatkozóan a szennyezőanyagokat tartalmazó vizek közvetlen bevezetése általános jogszabályi tilalom alá esik. Kérdéses, hogy amennyiben nem megfelelően történik a szennyvizek gyűjtése, az tudja-e, ha igen miként befolyásolni a vizek állapotát.

A korábbiak szerint a jegyzőnek helyszíni ellenőrzés keretében vizsgálnia kellett volna a szennyvízgyűjtők (közműpótló létesítmények) állapotát (vízzáróságát). Ehhez szükséges eszközökkel és szakértelemmel elviekben rendelkeznie kell, vagy ezek igénybevételét az állami közigazgatásnak biztosítania kell számára.

Megjegyzendő, hogy a szennyvíz gyűjtés jogszabályi alapfeltételeinek – pl. zárt, szivárgásmentes szennyvíztároló, begyűjtésre feljogosított közszolgáltatótól történő átadás – teljesülését akkor is meg kellett volna vizsgálnia, illetve hivatalból ellenőriznie a jegyzőnek, ha nem érkezik panasz ezekre vonatkozóan.⁴⁴

Visszaulva a korábban leírtakhoz, a Vgtv. 44/B. és 44/ J. §-ai feltételezik a jegyző ellenőrzési feladatainak ellátását többek között a szennyvíz gyűjtés körülményeinek szabályszerűsége, illetve átadása körében, a jegyzői ellenőrzés nélkül fogalmilag kizárt a Vgtv. 44/J § szerinti kezdeményezési jogosultságnak, illetve kötelezettségének az érvényesítése. A Vgtv. és a Szennyvíz Korm. rendelet alapján a jegyző feladata ellenőrizni az idevonatkozó önkormányzati rendeletben *kötelezően szabályozandó feltételek teljesülését is. A jegyzői ellenőrzésnek folyamatosnak kell lennie*, a közszolgáltatótól a Szennyvíz Korm. rendelet 19. § (1) bekezdése alapján érkező adatok tükrében.⁴⁵

4.1.4. A Möt. 81. § (3) bekezdés c) pontja szerint a jegyző gondoskodik az önkormányzat működésével kapcsolatos feladatok ellátásáról. A konkrét esetben a jegyzőnek az *Ör.-ben foglalt feltételek fennállását* (pl. zárt tárolóban gyűjtik-e a panaszoltak a szennyvizet, ártalmatlanítását a közszolgáltatóval elvégeztetik-e) vizsgálnia lehetett és kellett volna azon ténynél fogva is, hogy a *helyi rendeletek szabályainak betartásáért, azok végrehajtásáról a Möt. alapján ő gondoskodik*.

⁴³ Ez akkor is igaz, ha a felhasznált víz mennyisége nem teljes mértékben jelenik meg szennyvíz formájában, mert például ellocsolják egy részét.

⁴⁴ Fel kell hívni a figyelmet arra, hogy a jegyző folyamatos ellenőrzést végezhet a közszolgáltató adatszolgáltatása alapján, megvizsgálhatja a szennyvízszállítási és vízfogyasztási adatokat. A Szennyvíz Korm. rendelet 19. § (1) bekezdése szerint ugyanis a rendszeres adatszolgáltatásra kötelezett közszolgáltató évente - a tárgyévét követő év március 1. napjáig - az elszállított és tisztítás céljára átadott nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyiségéről ingatlanonkénti bontásban a települési önkormányzatnak adatot szolgáltat.

⁴⁵ A Szennyvíz Korm. rendelet 19. § (1) bekezdése értelmében, ha a jogszabály eltérően nem rendelkezik, a rendszeres adatszolgáltatásra kötelezett közszolgáltató évente, a tárgyévét követő év március 1. napjáig az elszállított és tisztítás céljára átadott nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz mennyiségéről a) a felügyeletet ellátó hatóságnak és b) ingatlanonkénti bontásban a települési önkormányzatnak adatot szolgáltat.

Mindez azt is jelenti, hogy a jegyző – a Vgtv. 44/B § és a 44/ J §-a mellett – az Ör.-re hivatkozással is vizsgálhatta, ellenőrizhette volna a panaszoltak szennyvíztárolóinak vízzáróságát (tekintve, hogy az Ör. 1. § (9) bekezdése alapján a szennyvizet zárt tárolóban kell gyűjteni), illetve ellenőrzést kezdeményezhetett volna a járási hivatalnál.

A Kormányhivatal szerint a konkrét ügyben a jegyzőnek a Vgtv. 44/J § (2) bekezdése szerinti közszolgáltatási bírság kezdeményezése az egyedüli jogérvényesítési lehetősége a panaszoltakkal szemben. A másodfokú hatóság szerint a jegyzőnek eljárásai során - a Vgtv. 44/B §-ban meghatározottak értelmében – azt kellett volna vizsgálnia, hogy a szennyvizet meghatározott módon gyűjtik-e, továbbá az annak begyűjtésére feljogosított közszolgáltatónak adják-e át.

A jegyző a konkrét esetben a Vgtv. 44./J § (1) és (2) bekezdései alapján nem kezdeményezte a vízügyi hatóságnál a közszolgáltatási bírság kiszabását, *holott ehhez a szabad bizonyítás és az ügy előzményei alapján elegendő adat állt a rendelkezésére*, a Kormányhivatal jelzései ellenére sem lépett tovább a panaszolt ügy kivizsgálásában.⁴⁶

Mindezek alapján *megállapítottuk, hogy a jegyző eljárásai során nem mozdította elő a közszolgáltatásra vonatkozó szabályokat, nem érvényesítette a vízgazdálkodási és környezetvédelmi követelményeket*. Egyrészt nem tett eleget teljes körűen tényállás tisztázási kötelezettségének, másrészt az aknák vízzáróságával kapcsolatos kételyek felmerülésekor nem kezdeményezte az építésügyi hatóság eljárását, valamint törvényi kötelezettsége ellenére sem kezdeményezte a Vgtv. 44/J §-a alapján a vízügyi hatóság eljárását a közszolgáltatási bírság kiszabására vonatkozóan, *Mindezen mulasztások a tisztességes eljárásból való alapvető jog, valamint az egészséges környezethez való alapjog és a testi és lelki egészséghez való jog sérelmét okozták*.

Hangsúlyozzuk, amennyiben a tárolók jelenleg nem vízzáróak, úgy a jogsértő és a környezeti elemekre veszélyt jelentő állapot – a felszín alatti víz szennyezésének veszélye – mindaddig fennállhat, amíg nem gondoskodnak zárt tároló kiépítéséről. Álláspontunk szerint a szankció (a közszolgáltatási bírság) önmagában nem oldja meg a vázolt problémakört, a környezeti elemek (és az egészséges környezet) számára – közcsatorna hiányában – csakis a megfelelő kialakítású szennyvíztároló és a közszolgáltatás megfelelő igénybevétele jelentheti a megoldást, melyek kikényszerítésére a közszolgáltatási bírság kiszabása nem nyújt megoldást.

5. A tényállás szerint jelen ügyben a zárt tárolók közel 40 évvel ezelőtt épültek, a rendelkezésünkre álló iratanyag alapján azonban nem állapítható meg egyértelműen, hogy azok jelenleg is zártan működnek-e vagy sem, így az sem, hogy azok kvázi (jogellenesen) „szikkasztóként funkcionálnak-e” vagy sem.

A jegyző eljárásai során hatáskörét a Vg. Korm. rendelet⁴⁷ alapján állapította meg, mely a Kormányhivatal szerint a kötelezést tartalmazó döntés hozatalára nem hatalmazta fel.

Erre tekintettel szükségesnek tartottuk áttekinteni a Vg. Korm. rendeletnek a Kormányhivatal által hivatkozott, a jelen ügy szempontjából releváns – a települési önkormányzat jegyzőjének, mint a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörben eljáró vízügyi hatóság hatáskörének – rendelkezéseit, illetve azok változásait.

⁴⁶ A vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet 10. § (1) bek. szerint területi vízügyi hatóságként és szakhatóságként, továbbá területi vízvédelmi hatóságként és szakhatóságként – ha kormányrendelet eltérően nem rendelkezik – a panaszolt esetben első fokon a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság jár el.

⁴⁷ 1. § (2) és a 24. § (4) bekezdései

5.1. A Vg. Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése szerint a Vgtv-ben, valamint a rendeletben meghatározott, a vízgazdálkodással összefüggő elsőfokú vízügyi hatósági jogkört a területi vízügyi hatóság, a másodfokú vízügyi hatósági jogkört az országos vízügyi hatóság (vízügyi hatóság) gyakorolja. Ugyanezen jogszabályhely (2) bekezdése szerint *a helyi vízgazdálkodási hatósági jogkört első fokon a települési önkormányzat jegyzője, valamint a 25. § (2) bekezdésében⁴⁸ foglaltak fennállása esetén a járási hivatal, másodfokon a fővárosi és megyei kormányhivatal gyakorolja.*

A települési önkormányzat jegyzőjének, mint helyi vízgazdálkodási hatósági jogkörben eljáró vízügyi hatóság hatáskörét a Vg. Korm. rendelet 24-25. §-ai határozzák meg.

A konkrét ügyben a jegyző — a panaszos beadványa tárgyában hozott döntéseit⁴⁹ a Vg. Korm. rendelet 1 § (2) és 24. § (4) bekezdései alapján, vízgazdálkodási tárgyban indított közigazgatási hatósági eljárás keretében hozta. Ennek kapcsán a Kormányhivatal – az eljárások idején hatályos jogszabályoknak megfelelően – megállapította⁵⁰, hogy a jegyző az ügyben olyan kötelezést tartalmazó döntéseket hozott, amelyekre a Vg. Korm. rendelet hatáskörrel nem hatalmazta fel.

A Vg. Korm. rendelet 2016. január 1-je és 2016. június 14-e között hatályos 24. § (1) bekezdés b) pontja szerint a települési önkormányzat jegyzőjének hatósági engedélyére volt szükség az 500 m³/év mennyiséget nem meghaladó és kizárólag házi, kommunális szennyvíz elszikkasztását szolgáló létesítmény megépítéséhez, használatbavételéhez, átalakításához és megszüntetéséhez.

A 24. (4) bekezdése szerint a jegyző az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott közműpótló létesítmény megvalósítását, átalakítását, megszüntetését hivatalból is elrendelheti, ha *a jogellenes vagy káros létesítéssel, üzemeltetéssel, illetőleg a megfelelő létesítmény hiányával összefüggő, a vízgazdálkodási, környezetvédelmi és közegészségügyi követelményeket rögzítő jogszabályi rendelkezések érvényesülése azt szükségessé teszi.*

A Vg. Korm. rendeletnek a jegyző eljárása idején - 2016. június 15-e és 2017. március 31-e között – hatályos szövege szerint ugyanakkor a jegyző kizárólag a házi ivóvízigényt biztosító létesítmény vonatkozásában rendelkezhet annak átalakításáról, illetve megszüntetéséről.⁵¹

5.2. A Vg. Korm. rendelet jelenleg – 2018. január 1-től – hatályos 24. § (1) bekezdése szerint: „A települési önkormányzat jegyzőjének engedélye szükséges

a) olyan kút létesítéséhez, üzemeltetéséhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez, amely a meghatározott feltételeket együttesen teljesíti: (...)”⁵²

b) a házi ivóvízigény kielégítését szolgáló kúthoz tartozó, víztisztítási feladatokat ellátó vízilétesítmény létesítéséhez, üzemeltetéséhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez;

c) az 500 m³/év mennyiséget meg nem haladó, kizárólag háztartási szennyvíz tisztítását és a tisztított szennyvíz elszikkasztását szolgáló vízilétesítmény létesítéséhez, üzemeltetéséhez, fennmaradásához és megszüntetéséhez.”⁵³

⁴⁸ A járási hivatal dönt a vízitársulat hiányában a helyi közcélú vízilétesítmények, illetve közcélú vízimunkák költségeinek - külön jogszabály rendelkezései szerint - az érdekeltekre történő kivetéséről.

⁴⁹ A 2016. augusztus 9-án és október 21-én kelt határozataiban

⁵⁰ Ld. BO/05/2604-5/2016. számú végzés.

⁵¹ Ld. az egyes vízgazdálkodási és vízvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló 100/2016. (V.13.) Korm. rendelet 6. § c) pontját.

⁵² aa) a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízilétesítmények védelméről szóló kormányrendelet szerint kijelölt, kijelölés alatt álló, illetve előzetesen lehatárolt belső, külső és hidrogeológiai védőidom, védőterület, valamint karszt- vagy rétegvíz-készlet igénybevétele, érintése nélkül, és legfeljebb 500 m³/év vízigénybevétellel kizárólag talajvízkészlet vagy parti szűrésű vízkészlet felhasználásával üzemel,

ab) épülettel vagy annak építésére jogosító hatósági határozattal, egyszerű bejelentéssel rendelkező ingatlanon van, és magánszemélyek részéről a házi ivóvízigény vagy a háztartási igények kielégítését szolgálja, és

ac) nem gazdasági célú vízigény.

⁵³ A jogszabályban megjelölt szennyvíz elszikkasztását szolgáló létesítmény engedélyezhetőségének feltételit ugyanezen

A jogszabály jelenleg hatályos 24. § (4) bekezdése szerint a jegyző az (1) bekezdés *b)* pontjában meghatározott közműpótló létesítmény megvalósítását, átalakítását, megszüntetését, továbbá az (1) bekezdés *a)* pontjában megjelölt létesítmény átalakítását, megszüntetését vagy meghatározott módon történő használatát hivatalból is elrendelheti, ha a jogellenes vagy káros létesítéssel, üzemeltetéssel, illetőleg a megfelelő létesítmény hiányával összefüggő, a vízgazdálkodási, környezetvédelmi és közegészségügyi követelményeket rögzítő jogszabályi rendelkezések érvényesülése azt szükségessé teszi.

A Vg. Korm. rendelet 18. §-ában szereplő vízjogi kötelezésekre vonatkozó előírások szerint a vízhasználót vagy azt, aki a vízviszonyokba jogellenesen beavatkozott, illetőleg a jogszabályban meghatározott feladatainak, kötelezettségeinek elmulasztásával káros és jogellenes állapotot idézett elő, a jogszabály szerint szükséges követelmények érvényesítése érdekében a vízügyi hatóság kötelezi:

a) a vízjogi engedély nélkül vagy az attól eltérően végzett kivitelezés megszüntetésére, felfüggesztésére, továbbá az engedély nélkül vagy az engedélytől eltérően elvégzett vízimunka vagy megépített vízelétesítmény átalakítására, meghatározott módon megvalósított fennmaradására és üzemeltetésére vagy megszüntetésére, az engedély nélkül gyakorolt vízhasználat szüneteltetésére, abbahagyására vagy meghatározott módon való gyakorlására,

b) az engedély alapján a meglévő vízelétesítménynek az előírásoknak megfelelő módon történő üzemeltetésére, átalakítására vagy megszüntetésére,

c) a vízelétesítmény megépítésére, vízimunka elvégzésére,

d) a kivett víz, valamint a befogadóba juttatott használt, illetve tisztított szennyvíz mérésére,

e) vízhasználat szüneteltetésére, megszüntetésére,

f) védőidom, védőterület, védősáv kialakítására és fenntartására,

g) a jogellenes, illetve káros állapot megszüntetésére,

ha az eljárásra más hatóság nem rendelkezik hatáskörrel és a vízviszonyokba történt beavatkozás, illetve annak megszüntetése egyébként nem jár együtt vízhasználattal vagy a vizek hasznosítására, kártételeik elhárítására irányuló vízimunka elvégzésével.

A Vg. Korm. rendelet 18. §-ban szereplő vízjogi kötelezésekre vonatkozó szabályozás alapján a jegyzőnek lehetősége van arra, hogy amennyiben *jogellenesen átalakított szennyvíztárolók működését észleli*, a vízügyi hatóság eljárását kezdeményezze.

5.3. A jegyzőnek – de bármely más hatóságnak is – feladat- és hatáskörében eljárva kell megtennie a szükséges intézkedéseket.

A hatóság hatáskörét – a hatósági eljárás körébe tartozó ügyfajta meghatározásával – minden esetben jogszabály állapítja meg. A hatáskör megállapításáról szóló jogszabályi rendelkezés pontosan meghatározza, hogy a hatóság milyen hatósági ügyben, mely ügyfél vagy ügyfelek ügyében járhat el, az ügyfél mely életviszonyaiba avatkozhat be, ezt milyen feltételekkel teheti meg, milyen aktust és milyen tartalommal bocsáthat ki.

jogszabályhely (2) bekezdése tartalmazza.

Eszerint a szennyvíz elszikkasztását szolgáló létesítmény akkor engedélyezhető, ha

a) az ingatlan mentén a szennyvízelvezető törzshálózat még nem épült ki, vagy az ingatlanak a megvalósított közműbe történő bekötése - a megvalósítás műszaki költségeihez képest - aránytalanul nagy költséggel jár, továbbá

b) a szikkasztásra a talaj alkalmas, a talajvízháztartást kedvezőlenül nem befolyásolja a talajt, a talajvizet, egyéb felszín alatti vizet vagy más befogadót károsan nem szennyez, és elszennyöződéssel nem veszélyeztet, valamint

c) a szennyvíz elhelyezése vízgazdálkodási, közegészségügyi, környezetvédelmi vagy egyéb érdeket nem sért, és megfelel az építmények kialakítására és elhelyezésére vonatkozó jogszabályoknak.

A Vg. Korm. rendeletben meghatározott jegyzői hatáskör jelenleg a tisztított szennyvíz szikkasztásának engedélyezésére vonatkozik, továbbá a kutak jogellenes működése, illetve kialakítása esetére biztosít kötelezés kiadására eljárési lehetőséget, míg korábban ez a szikkasztás engedélyezésére is vonatkozott.

Bár a konkrét esetben az is felmerül, hogy a tárolók „szikkasztóként funkcionálhatnak”, ettől a körülménytől sem lesznek a panasztolt építmények szikkasztó berendezések, így a Vg. Korm. rendelet 24. §-ában jelenleg és korábban szabályozott jegyzői hatáskör nem terjed ki rájuk.

Jelen ügy kapcsán az előzőek alapján azt rögzíthetjük, hogy kiépített szennyvízhálózat hiányában működő – a szennyvíz gyűjtését ideiglenesen szolgáló – közműpótló műtárgy, *egyedi (zárt) szennyvíztároló jogellenes átalakításának észlelése esetén*, annak jegyző általi megszüntetésére a Vg. Korm. rendelet jelenleg nem ad lehetőséget. Ezek tárgyában a jegyző vízgazdálkodással kapcsolatos hatáskörben nem jogosult kötelezést tartalmazó döntést hozni, miközben helyi szinten nyilvánvalóan ő találkozik legtöbbször az említett problémakörrel.

5.4. Hangsúlyoznunk kell, hogy a hatósági kötelezésre a környezet védelme körében vagy az esetleges sérelmes környezeti helyzet vagy állapot bekövetkezésének elkerülése érdekében, a sérelmes helyzet további fennmaradását megakadályozandó kerülhet sor.

A kötelezések alkalmazásának kiemelkedő szerepe van a környezetvédelmi intézkedések hatékonysága szempontjából, hiszen közvetlen hatást kiváltva, a környezet védelme érdekében a nem vagy nem kellőképpen megfelelő magatartást, tevékenységet átalakítják, korlátozzák, megszüntetik, általában *rövid határidő tűzése mellett*. A kötelezések alkalmazásával akár meghatározott új környezetvédelmi megoldások bevezetésére, elterjesztésére is sor kerülhet, sőt a tevékenység folytatásának megtiltásával megakadályozható a környezet további veszélyeztetése, túlzott terhelése.

A Kormány szervezetalkítási szabadságába tartozik a hatósági hatáskörök kialakítása, megváltoztatása, más szinten történő ellátása, stb., amely alapfeltétele egy hatékonyan és jól működő közigazgatásnak. A jogalkalmazás anomáliáit vizsgálva az észlelhető, hogy önmagában nem a hatáskör telepítési szabályok okoznak problémát, hanem sok esetben a személyi, tárgyi feltételek hiánya, a hatáskörök negligálása és az együttműködés hiánya, vagyis a szervezetrendszer diszfunkcionális működése okoz zavart. E zavarok ugyanakkor akár az alapjogok – így az egészséges környezethez való jog – érvényesülésének az akadályává is válhatnak.

Ennek ellenére nem zárható ki, hogy egy adott környezetügyi hatáskörmegosztás a környezetvédelmi (vízgazdálkodási) előírások érvényre juttatását hátráltassa vagy akadályozza. Az a körülmény, hogy a települési önkormányzatok jegyzői nem rendelkeznek olyan vízgazdálkodási hatósági jogkörrel, mely alapján a jogellenesen létesült szennyvíztárolók működésének észlelése esetén helyi szinten adhatnának ki kötelezést, nem hordozza magában az előző veszélyét, mindaddig, amíg a hatóságok közötti együttműködés zavartalan és biztosítja a mielőbbi kikényszerítést. Amennyiben ez a gyakorlatban nem így működik, mert akár a jegyző, akár a vízügyi hatóság, vagy mindkettő mulasztása miatt erre nem kerül sor, úgy már vizsgálendő a hatáskör telepítés megfelelősége.

A tárgyi ügy tanúságai alapján felhívjuk a figyelmet, hogy *felmerülhet az egészséges környezethez való jog, valamint a testi és lelki egészséghez való jog sérelme*, ha a jogellenesen átalakított szennyvíztárolók működésének észlelése esetén a jelenleg hatályos Vg. Korm. rendelet 18. §-ában szereplő vízjogi hatósági eljárás megindítására a gyakorlatban a jegyzői kezdeményezés hiányában nem kerül sor, az együttműködés hiánya esetén nem kellően hatékony és nem biztosított a vízgazdálkodási és környezetvédelmi előírások mielőbbi kikényszerítésének lehetősége.

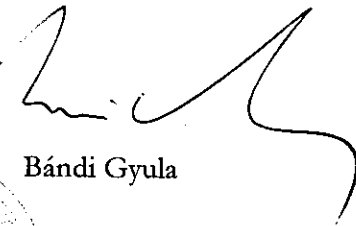
Intézkedéseink

- A jelentésben feltárt alapvető jogokkal összefüggő visszasságok orvoslása érdekében,
1. az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérjük Tibolddaróc Község jegyzőjét, hogy a jelentésben foglaltakra figyelemmel, a tényállás alapos tisztázását követően kezdeményezzen építésügyi hatósági, és a Vgtv. 44/B és 44/J §-ai alapján vízügyi hatósági eljárást. Ezzel egyidejűleg

a jövőben fordítson fokozott figyelmet a vízgazdálkodási és környezetvédelmi jogszabályok előírásainak betartására, hasonló ügyekben a tényállás maradéktalan tisztázására.

2. Az Ajbt. 37. §-a alapján felkérjük Tibolddaróc Község polgármesterét, hogy kezdeményezze Tibolddaróc Község Önkormányzata Képviselő-testületénél a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatásról szóló 8/2016. (VII. 4.) önkormányzati rendelet olyan tartalmú módosítását, illetve kiegészítését, amely – a jelentésben tett megállapításoknak megfelelően – megteremti a részletes szabályokat.

Budapest, 2018. 06. 21.

Bándi Gyula

